

Sygn. akt I ACa 784/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Iwona Wiszniewska
Sędziowie:	SSA Eugeniusz Skotarczak (spr.) SSA Tomasz Żelazowski
Protokolant:	sekretarz sądowy Beata Węgrowska- Płaza

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa Gospodarstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M.

przeciwko Zakładowi (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w U.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 9 lipca 2014 r., sygn. akt VI GC 93/13

uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Koszalinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Tomasz Żelazowski Iwona Wiszniewska Eugeniusz Skotarczak

Sygn. akt I ACa 784/14

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Koszalinie po rozpoznaniu sprawy z powództwa Gospodarstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. przeciwko Zakładowi (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w U. o zapłatę kwoty 258.390 zł oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód Gospodarstwo (...) spółka z o.o.

w M., prowadzący działalność gospodarczą w zakresie rybołówstwa, produkcji żywności i handlu, jest właścicielem dwóch zabudowanych działek o numerach ewidencyjnych (...)

i (...) w obrębie M..

Pod powierzchnią tych działek w 1994 r. została posadowiona magistrala wodociągowo-kanalizacyjna składająca się z rurociągów:

- magistrali wodociągowej DN 300,
- kolektora tłoczego kanalizacji sanitarnej DN 300.

Przebieg trasy wodociągu był uzgadniany z Zakładem w M. (...) w K..

Po wybudowaniu wodociąg był eksploatowany przez Zakład (...), będący jednostką budżetową Gminy M.. W dniu 5 października 2007 r. Gmina M. dokonała przekształcenia zakładu budżetowego w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. W dniu 30 października 2007 r. Zakład (...) spółka z o.o. w U. został wpisany do krajowego Rejestru Sądowego. Zakład ten zajmuje się eksploatacją przedmiotowej magistrali wodociągowej.

Pismem z dnia 5 lipca 2013 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 258.390 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z nieruchomości. W odpowiedzi pozwany zażądał udzielenia dodatkowych informacji dotyczących podstawy żądania. W piśmie z dnia 29 lipca 2013 r. powód zawarł bardziej szczegółowe informacje odnośnie sposobu wyliczenia wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd wskazał, że treść stanowiącego przedmiot sporu bezumownego korzystania przez pozwanego z nieruchomości powoda, w zakresie istotnych elementów odpowiada treści służebności przesyłu, prawa aktualnie uregulowanego w przepisach art. 305¹ i nast. k.c. Chodzi bowiem o korzystanie przez przedsiębiorcę w oznaczonym zakresie z cudzej nieruchomości będącej nieruchomości obciążoną, w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń przesyłowych. Instalacja wodna i kanalizacyjna, które są funkcją magistrali przebiegającej pod powierzchnią działek powoda, niewątpliwie mieszczą się w pojęciu urządzeń wymienionych w art. 49 § 1 k.c. (urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów).

Wobec takiej oceny, za pozbawiony podstaw Sąd uznał zarzut strony pozwanej o braku biernej legitymacji procesowej. Sąd uznał, że rurociągi zostały przyłączone do sieci pozwanego, prowadzącego zakład wodociągowy. Urządzenia przyłączone do sieci przedsiębiorstwa są odrębnymi rzeczami ruchomymi i nie są częściami składowymi żadnej nieruchomości, tylko częścią składową przedsiębiorstwa jako zorganizowanego kompleksu majątkowego w rozumieniu art. 551 k.c. Prawa do wymienionych urządzeń nabywa przedsiębiorstwo z chwilą przyłączenia. Pozwany jest zatem zdaniem Sądu właścicielem urządzeń, niezależnie od tego, czy w akcie utworzenia spółki zostały ono szczegółowo wymienione. Nadto Sąd podkreślił, że w akcie z 5 października 2007 r. (k. 33-38) przekazywany spółce majątek został określony w sposób, pozwalający na przyjmowanie domniemania przekazania wszystkich składników majątkowych służących wcześniej działalności likwidowanego zakładu budżetowego. Istniały zatem podstawy do przyjęcia, iż sporne urządzenia stanowią własność pozwanej spółki, co jednak nie oznaczało zasadności powództwa.

Co do zarzutu przedawnienia, należy go zdaniem Sądu uznać za zasadny.

Za ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego można uznać pogląd, że roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z gruntu nie jest roszczeniem okresowym (orzeczenia SN z dnia 17 VI 1957 r., II CR 202/56, OSNCP 1959, poz. 11, oraz uchwała z dnia 24 października 1972 r., III CZP 70/72, OSNC 1973, z. 6, poz. 102). Roszczenie powódki może się więc przedawnić po 10 lub trzech latach. Zgodnie z art. 118 k.c. roszczenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przedawniają się z upływem trzech lat.

Poszukując odpowiedzi na pytanie czy konkretne roszczenie przedsiębiorcy jest związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą przyjąć należy, że będzie tak zawsze wtedy, gdy wykazuje ono związek funkcjonalny z tą działalnością.

Jeżeli przedsiębiorca dochodzi wynagrodzenia naprawienia wyrządzonej mu szkody, albo roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, czy jak w rozważnym stanie faktycznym, wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z należącej do niego nieruchomości, to roszczenia te będą związane z prowadzoną przez niego działalnością, jeżeli uzyskane w ten sposób środki przeznaczy na prowadzenie działalności gospodarczej. Tylko gdyby w konkretnym stanie faktycznym wykazano, że uzyskane w ten sposób przychody przedsiębiorca przeznacza na inne cele niż związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, można by uznać, że w takiej sytuacji jego roszczenie nie jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2010 r., III CZP 44/10 - LEX nr 599797, Biul. SN 2010/9/5, a także wyrok SA w Gdańsku I ACa 585/12 z 08.11.2012 r. - LEX nr 1236094).

Dla kwalifikacji roszczenia jako związanego z działalnością gospodarczą nie ma znaczenia prawny charakter leżącego u jego podstaw zdarzenia, ale jego funkcjonalny związek z działalnością gospodarczą. W konsekwencji roszczenie przedsiębiorcy o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z jego nieruchomości przez inny podmiot powinno być kwalifikowane jako związane z działalnością gospodarczą.

Roszczenie o wynagrodzenie z art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. za stanowi funkcję okresu czasu korzystania z rzeczy. W przedmiotowej sprawie powód dochodzi wynagrodzenia za korzystanie przez pozwaną spółkę z nieruchomości, które miało obejmować okres od dnia 5 lipca 2003 r. do 5 lipca 2013 r. Powództwo zostało wniesione w dniu 5 września 2013 r., za zatem ewentualne roszczenie powoda za okres od dnia 5 lipca 2003 r. do 5 września 2010 r., na podstawie art. 118 k.c., uległo przedawnieniu i zarzut pozwanego w tym zakresie należało uznać za zasadny.

Do rozstrzygnięcia pozostało zatem zdaniem Sądu roszczenie powoda o wynagrodzenie za korzystanie przez pozwaną spółkę z jego nieruchomości, w zakresie odpowiadającym regulowanej w art. 305¹ k.c. służebności przesyłu / korzystanie w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej przez przedsiębiorcę, którego własność stanowią urządzenia określone w art. 49 § 1 k.c.

Sąd Okręgowy zauważył jednak, że wskutek wejścia w życie nowelizacji Kodeksu cywilnego z dnia 30 maja 2008 r., nastąpiła istotna zmiana stanu prawnego, wywierająca wpływ na podstawy rozstrzygnięcia. Według Sądu, obowiązujące od 3 sierpnia 2008 r. przepisy normujące służebność przesyłu dotyczą nie tylko budowy nowych instalacji przesyłowych, ale również urządzeń już istniejących. Wynika to jednoznacznie z treści art. 305¹ k.c., skoro przepis mówi nie tylko o urządzeniach, które przedsiębiorca przesyłowy zamierza wybudować, ale również tych, które jego własność stanowią, a zatem istniejących. Taka interpretacja jest również zgodna z wykładnią funkcjonalną nowelizacji, której jednym z celów było uporządkowanie stosunków prawnych powstałych na tle działania urządzeń przesyłowych (por. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego – Druk nr 81).

Sąd zwrócił uwagę, że w obecnym stanie prawnym strony mają prawo dochodzenia ustanowienia służebności przesyłu. Służebność przesyłu określa zakres w jakim przedsiębiorca przesyłowy może korzystać z cudzej nieruchomości, na której znajdują się (lub mają się znajdować) jego urządzenia przesyłowe tj. wszelkie konstrukcje i instalacje tworzące linie do doprowadzania i odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia o podobnym przeznaczeniu. Źródłem służebności przesyłu powinna być umowa zawarta w formie aktu notarialnego między przedsiębiorcą przesyłowym i właścicielem gruntu, na którym są lub mają zostać zainstalowane urządzenia przesyłowe. Gdy przedsiębiorca przesyłowy lub właściciel nieruchomości odmawia zawarcia umowy, np. jeśli strony nie mogą dojść do porozumienia w kwestii jej warunków, Przesądżające można ustanowić służebność przesyłu w drodze orzeczenia sądowego. Znaczenie dla przedmiotowej sprawy ma regulacja art. 305² § 2 k.c., wedle której gdy przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Ustanowienie służebności przesyłu przez sąd następuje w postępowaniu nieprocesowym. Z treści przepisu jednoznacznie wynika, że od dnia 3 sierpnia 2008 r. dochodzenie wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości przez przedsiębiorcę do którego należą urządzenia przesyłowe, uwarunkowane jest ustanowieniem służebności przesyłowej / „... w zamian za ustanowienie służebności przesyłu ...”. Zatem

właścicielowi nieruchomości przysługuje wynagrodzenie jedynie przy równoczesnym ustanowieniu służebności, które można wymusić na drodze sądowej. Dalsze usprawiedliwienie takiego rozwiązania wynika z faktu, że korzystanie z nieruchomości przez przedsiębiorstwo przesyłowe jest szczególnym rodzajem korzystania, często ograniczonym jedynie do konieczności znoszenia przez właściciela samego posadowienia urządzeń. Takie rozumienie przepisu ustawy jest uzasadnione również względami celowości. Chodzi bowiem o stabilne i stałe uregulowanie stosunków prawnych dotyczących urządzeń przesyłowych między przedsiębiorcami przesyłowymi, którzy chociaż prowadzą działalność gospodarczą, to jednak działają w sferze usług istotnych ze względów użyteczności społecznej, i właścicielami nieruchomości, na których takie urządzenia znajdują się.

Potwierdzeniem stanowiska Sądu Okręgowego ma być pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w uchwale z dnia 14 października 2010 r. (III CZP 66/10 - LEX nr 621345), w którym podkreślono, że zgodnie z art. 305² § 2 k.c. właściciel może "żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu". Wynika z tego zdaniem Sądu, że nie może wystąpić o zasądzenie wynagrodzenia bez jednoczesnego ustanowienia służebności. Biorąc zaś pod uwagę, że ustanowienia służebności przesyłu (podobnie jak innych służebności) następuje w postępowaniu nieprocesowym, żądanie o jakim mowa w art. 305² § 2 k.p.c. przybiera postać wniosku i rozpoznawane jest zgodnie z regułami tego postępowania. Podobnie, w wyroku z dnia 20 sierpnia 2009 r. (II CSK 137/09 - LEX nr 578037), Sąd Najwyższy według sądu I instancji stwierdził, że ze względu na wprowadzenie od dnia 3 sierpnia 2008 r. do kodeksu cywilnego przepisów o służebności przesyłu, roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z gruntu po tej dacie należy rozpatrywać z uwzględnieniem nowych przepisów (art. 305¹ - 305⁴ k.c.) oraz zmienionego jednocześnie art. 49 k.c.

Sąd wskazał, że odmiennego poglądu można dopatrywać się w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie II CSK 504/12, mocą którego uchylono orzeczenie Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 15 maja 2012 r. Rzecz jednak w tym, że w omawianej sprawie Sąd Okręgowy, z odwołaniem się do przedstawionego poglądu, oddalił w całości powództwo o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości przez przedsiębiorstwo przesyłowe obejmujące żądanie zarówno za okres przed 3 sierpnia 2008 r., jak i po tej dacie. Ponieważ w sprawie nie było określone, jaka część żądania obejmuje poszczególne okresy, a roszczenie sprzed 3 sierpnia 2008 r. nie uległo przedawnieniu, wprowadzenie nowych przepisów o służebności przesyłu nie mogło doprowadzić do wygaśnięcia powstałych już roszczeń. Jednakże stanowisko to zostało dostatecznie wyraźnie wyartykułowane w uzasadnieniu kasatoryjnego wyroku Sądu Najwyższego, który wskazał, że: „... wprowadzenie do kodeksu cywilnego regulacji dotyczącej służebności przesyłu nie zniweczyło nieprzedawnionych roszczeń właścicieli gruntów, na których znajdują się urządzenia przesyłowe, o zapłatę na podstawie art. 225 i 224 §1 w związku z art. 352 §2 i art. 230 k.c. stosownego wynagrodzenia za dotychczasowe korzystanie z gruntów przez przedsiębiorstwa przesyłowe bez tytułu prawnego. Nowa regulacja miała na celu stworzenie na przyszłość podstawy prawnej (tytułu prawnego) do korzystania przez przedsiębiorstwa przesyłowe z cudzych gruntów w celu eksploatacji posadowionych na tych gruntach urządzeń przesyłowych...”. Z takim rozumieniem sensu regulacji należy się według Sądu zgodzić. Jednakże możliwość dochodzenia przez właściciela nieruchomości wynagrodzenia za korzystanie z niej przez przedsiębiorstwo przesyłowe, za okres od dnia 3 sierpnia 2008 r., jest uzależniona od jednoczesnego ustanowienia służebności przesyłu. Gdyby nie takie miało być znaczenie regulacji art. 305² §2 k.c., sens jego wprowadzenia jako normy mającej porządkować podstawy korzystania z obcych nieruchomości przez przedsiębiorstwa przesyłowe, byłby zdaniem sądu wątpliwy. Zbędne w szczególności byłoby przyznawanie właścicielom uprawnienia do żądania ustanowienia służebności przesyłu /za wynagrodzeniem/, gdyby w dalszym ciągu to samo wynagrodzenie miałyby przysługiwać, również przy korzystaniu z nieruchomości przez przedsiębiorstwa przesyłowe, bez tytułu prawnego.

Sąd zauważył również i to, że w projekcie ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny i ustawy o gospodarce nieruchomościami przewidziano w art. 305^{2a} § 5 k.c. normę kolizyjną, stanowiącą, że „przepisy powyższe /w tym art. art. 305^{2a} § 1 k.c. będący odpowiednikiem art. 305² §2 k.c./ nie uchybiają uprawnieniu właściciela obciążonej nieruchomości do dochodzenia wynagrodzenia za korzystanie przez przedsiębiorcę z nieruchomości bez podstawy prawnej przed ustanowieniem służebności”. Skoro dostrzega się konieczność takiej regulacji, oznacza to, że na dzień dzisiejszy, właścicielowi obciążonej nieruchomości nie służy uprawnienie do domagania się wynagrodzenia za

bezumowne korzystanie od przedsiębiorstwa w przypadku korzystania odpowiadającego treści służebności przesyłu. Fakt natomiast, że proponowane przez grupę posłów rozwiązanie pozostaje aktualnie w fazie projektu, nie uzasadnia wniosku, co do prawdopodobieństwa przyjęcia tej regulacji.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt okoliczności faktycznych przedmiotowej sprawy sąd stwierdził, że ze wskazanych wyżej względów w znacznej części żądanie powoda nie mogło zostać uwzględnione. Roszczenie zostało sformułowane, jako wynagrodzenie za bezumowne korzystanie przez pozwane przedsiębiorstwo z nieruchomości powoda w okresie od 5 lipca 2003 r. do 5 lipca 2013 r., z tym jednak, że roszczenie za okres do 5 września 2010 r. uległo przedawnieniu. Zatem do rozstrzygnięcia pozostała część roszczenia obejmująca zapłatę wynagrodzenia za okres od 6 września 2010 r. do 5 lipca 2013 r. Ponieważ po dniu 3 sierpnia 2008 r. właściciel nieruchomości może żądać zapłaty wynagrodzenia, jedynie przy jednoczesnym ustanowieniu służebności, a takie żądanie nie było zgłaszane, z tego powodu roszczenie za okres po 3 sierpnia 2008 r. zdaniem sądu nie mogło zostać uwzględnione i w tym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że również w zakresie, którego nie obejmuje przedawnienie, roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie przez pozwaną spółkę za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodowi nie przysługuje a to skutkowało koniecznością oddalenia powództwa.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 i art. 108 §1 k.p.c., obciążając powoda, jako stronę przegrywającą spór, obowiązkiem zwrotu przeciwnikowi całości kosztów.

Apelację od tego wyroku wniósł powód.

Zaskarżył wyrok w części, tj.:

- 1) w odniesieniu do punktu 1 wyroku, co do kwoty 77.517 zł,
- 2) w odniesieniu do punktu 2 w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego tj. art. 224 §2, art. 225 k.c. i art. 230 k.c. w zw. z art. 305¹ k.c. poprzez uznanie przez Sąd Okręgowy, że powodowi nie przysługuje wynagrodzenie za bezumowne korzystanie przez pozwanego z jego nieruchomości wobec tego, że roszczenie o wynagrodzenie za służebność przesyłu może być dochodzona wyłącznie w trybie postępowania nieprocesowego o ustalenie służebności przesyłu.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił również nierozpoznanie istoty sprawy (art. 386 §4 k.p.c.), albowiem Sąd nie poczynił ustaleń w zakresie niezbędnym do oceny roszczenia powoda w świetle przepisów art. 224, art. 225, art. 230 k.c., a w konsekwencji nie rozstrzygnął o tym, co było przedmiotem sprawy i nie zbadał materialnoprawnej podstawy żądania.

Opierając się na powyższych zarzutach, powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie go Sądowi Okręgowemu w Koszalinie do ponownego rozpoznania.

Wniósł jednocześnie o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za II Instancję oraz stosownego, zgodnie z wynikiem procesu rozdzielenie kosztów procesu za I instancję.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest zasadna.

Istota problemu w sprawie niniejszej sprowadza się do ustalenia, czy po wprowadzeniu z dniem 3 sierpnia 2008 roku do kodeksu cywilnego przepisów art. 305¹-305⁴ dopuszczalnym jest dochodzenie roszczeń z tytułu bezumownego

korzystania z nieruchomości związanego z przebiegiem na nieruchomości właściciela instalacji przesyłowych związanych z przesyłem wody, gazu, energii elektrycznej itd. na podstawie art. 224 §2, art. 225 i art. 230 k.c.

Sąd I instancji rozważając ten problem uznał, że po wprowadzeniu przepisów odnośnie służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.) dochodzenie wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości przez przedsiębiorcę do którego należą urządzenia przesyłowe, uwarunkowane jest ustanowieniem służebności przesyłowej.

Sąd Apelacyjny za apelującym nie podziela stanowiska sądu I instancji.

Zasadność stanowiska sądu I instancji nie potwierdzają powoływane przez niego orzeczenia Sądu Najwyższego.

Wskazać należy, że stanowisko ujęte w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2010 r. (III CZP 66/10, Lex nr 621345) zostało wyrażone ze względu na zagadnienie prawne przedstawione do rozpoznania Sądowi Najwyższemu, w którym chodziło o skutki ochrony przedsiębiorcy zawarcia umowy ustanowienia służebności i oczywistego wówczas, skorelowanego z tym roszczenia właściciela nieruchomości o ustanowieniu takiej służebności na drodze sądowej oraz idącego za tym odpowiedniego wynagrodzenia, a zatem nie dotyczy sytuacji objętej niniejszym postępowaniem.

Analiza uzasadnienia powoływanego przez sąd I instancji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2009 r. (II CSK 137/09, Lex nr 578037) nie wskazuje, a wręcz potwierdza, że w przypadku braku zawarcia umowy o służebność przesyłu właścicielowi nieruchomości nadal przysługują roszczenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości na podstawie art. 224, 225 k.c.

Również analiza uzasadnienia powoływanego przez sąd I instancji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 r. (II CSK 504/12, Lex 1324272) prowadzi do odmiennych ustaleń niż poczynił to sąd I instancji.

Sąd Najwyższy w powoływanym wyżej orzeczeniu jednoznacznie wskazuje, że wprowadzenie do kodeksu cywilnego regulacji dotyczącej służebności przesyłu nie zniweczyło usprawiedliwionych roszczeń właścicieli gruntów, na których znajdują się urządzenia przesyłowe, o zapłatę na podstawie art. 225 i 224 §1 k.c. w związku z art. 352 §2 k.c. i art. 230 k.c. stosownego wynagrodzenia za dotychczasowe korzystanie z gruntów przez przedsiębiorstwa przesyłowe bez tytułu prawnego. Nowa regulacja (służebność przesyłu) miała na celu stworzenie na przyszłość podstawy prawnej (tytułu prawnego) do korzystania przez przedsiębiorstwa przesyłowe z cudzych gruntów w celu eksploatacji posadowionych na tych gruntach urządzeń przesyłowych, bądź urządzeń przesyłowych, których wybudowanie jest dopiero planowane.

Stanowisko sądu I instancji byłoby zasadne w przypadku dotyczącego wynagrodzenia za ustanowienie służebności (art. 305² k.c.).

Powód nie dochodzi jednak wynagrodzenia z tytułu służebności przesyłu, lecz z tytułu bezumownego korzystania z cudzej własności.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 sierpnia 2014 r. (sygn. II CSK 573/13, niepubl.) wskazał, że nie trzeba ustanawiać służebności przesyłu, by żądać wynagrodzenia za korzystanie z gruntu. Sąd Najwyższy wskazał, że gdyby sądy mogły narzucać takie rozwiązanie bez wniosku którejkolwiek ze stron (jak w sprawie niniejszej), byłaby to zbytnia ingerencja w prawo własności.

Podkreślił, że wynagrodzenia takiego w formie wskazanej wyżej (art. 224, 225 k.c.) nie można dochodzić na przyszłość.

Sąd I instancji przeprowadzając analizę przepisów dotyczących okresów przedawnień roszczeń zasadnie uznał, że roszczenie powoda na podstawie art. 118 k.c. jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej i w związku z tym przedawnia się z upływem trzech lat.

Do stanowiska tego przychylił się ostatecznie powód w apelacji. Sąd I instancji ustalił okres nieprzeteryminowanych roszczeń powoda po uwzględnieniu częściowego ich przedawnienia, na okres od 5 lipca 2010 roku do 5 lipca 2013 roku

i za ten okres powód w apelacji dochodzi wynagrodzenia od pozwanego za bezumowne korzystanie z nieruchomości w kwocie 77.517 złotych.

Zaskarżonego wyroku nie można jednak poddać orzeczeniu reformatoryjnemu, gdyż sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

Przedstawiając określony pogląd prawny wykazujący bezzasadność roszczeń powoda co do zasady nie ustosunkował się do nich przy przyjęciu poglądu przeciwnego.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznając, że sąd I instancji w niniejszej sprawie nie rozpoznał istoty sprawy na podstawie art. 386 §4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd I instancji weźmie pod uwagę, że powód co do zasady może dochodzić nieprzedawnionych roszczeń z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z cudzej nieruchomości.

Niezalenie od wskazanego przez powoda okresu nieprzedawnionych roszczeń ustali za jaki ostatecznie okres powodowi przysługiwałoby stosowne wynagrodzenie, kierując się ustaleniem za jaki okres należy uznać, że pozwany korzysta z nieruchomości w złej wierze (art. 224-225 k.c.), warunkującej odpowiedzialność pozwanego.

Będzie tutaj miał szczególnie na uwadze uzgodnienia co do przebiegu urządzeń przesyłowych zawartych na k. 44.

Po ustaleniu okresu, za który powodowi przysługiwałoby ewentualnie wynagrodzenie, podda analizie sposób i wysokości ustalania tego wynagrodzenia wskazany przez powoda.

W tej sytuacji, mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji.

Tomasz Żelazowski Iwona Wiszniewska Eugeniusz Skotarczak